

Avlings- og kvalitetsprognoser for poteter 2023

Det er i år tatt ut 101 prøver. Prøvene er tatt hos matpotetdyrkere i de distriktene som betyr mest for potetdyrkinga her i landet. Som tidligere år er det de respektive rådgivingsenhetene i Norsk Landbruksrådgiving som tar ut prøvene og de sammenstilles av HOFF SA, alt på oppdrag med finansiering av Grøntprodusentenes Samarbeidsråd (GPS), avdeling Avsetningstiltak. Prøvegravingene er utført i uke 35. Av de 101 prøvene er det tatt ut 12 prøver i Mandel og 3 prøver i småpotet, som omtales i egne avsnitt.

Årets avlingsprognose viser at vi på landsbasis forventer 2,5 % lavere potetavling i år sammenlignet med 2022. Sammenlignet med gjennomsnittet for 2002-2022 forventer vi 10 % høyere avlingsmengde denne sesongen. Alle beregninger er utført med forutsetningen om at potetarealet i 2023 er det samme som i 2022. I august 2023 har uværet Hans herjet på store deler av Østlandet. I tillegg har noen områder fått veldig store nedbørmengder. Kanskje er så mye som en tredjedel av Mandelarealet og en stor andel av småpotetarealet berørt av flom. Fra disse arealene blir det ikke høstet poteter. Da vi ikke har noen fullgod oversikt over tapte arealer vil det være større usikkerhet i årets avlingsprognose enn i et normalår. Det er ikke tatt ut graveprøver fra areal som har stått under vann i over 1 døgn. Et annet usikkerhetsmoment vil som alltid være hvor mye plantene fortsetter å vokse, noe som i hovedsak er avhengig av ytre faktorer som klima, angrep av skadegjørere og næringstilgang. På gravetidspunktet hadde 62% av åkrene fortsatt grønt ris, mens 38 % av åkrene hadde ris som enten var knust, knust og sprøytet eller bare sprøytet med vekstavslutningsmiddel. Tjueåtte prosent av åkrene var ikke vannet.

Matkvaliteten er oppgitt som prosent salgbar andel (klasse 1 potet). Kvaliteten er litt høyere enn i fjor, og på gravetidspunktet er behovet for utsortering i gjennomsnitt for hele landet vurdert til 9 %. Årsakene til utsortering er i hovedsak skurv, misform og vekstsprekk. I tillegg er det observert tørråte i riset i en del prøver, noe som kan påvirke lagerkvaliteten. I flere av graveprøvene er det på gravetidspunktet også registrert råtne poteter. Dermed er det usikkerhet rundt lagerkvaliteten for enkelte potetpartier på arealer med svært store nedbørmengder.

På Østlandet forventer vi lavere avlinger denne sesongen. Matkvaliteten viser bedre kvalitet i år sammenlignet med i fjor, men lagringskvaliteten er usikker. I Trøndelag forventer vi litt lavere avlinger i år med litt høyere kvalitet enn forrige år. På Sør-Vestlandet forventer vi betydelig lavere avlinger enn i fjor, men med noe bedre kvalitet. I Troms forventer vi høyere avlinger enn i fjor, og god matkvalitet. I Sunndalen er avlingene høyere, men med lavere kvalitet.

Prøvetakinga er utført slik at 2,5 m² er gravd opp på 4 forskjellige plasser hos hver produsent (til sammen 10 m²). Målet er å velge ut 4 representative plasser i en åker hos hver produsent. I disse kriteriene ligger det visse begrensninger som gjør at vi ikke må stole for mye på de absolutte tallene som blir presentert i denne rapporten, men tallene gir en god pekepinn på hvor nivået vil ligge. Det er viktig å være klar over at de utregnede dekaravlingene som framkommer på denne måten alltid vil være høyere enn middelavlinga på samme tidspunkt for hele åkeren hvor bl.a. sprøytespor, «vatningsveier» og kanteffekter reduserer avlinga.

Rapporten gir først en kort oversikt over antall graveprøver som er tatt ut i forskjellige distrikt og i

forskjellige sorter (tabell 1), og tidsrommet disse er utført (tabell 2). Tabell 3 gir en oversikt over totalavling, størrelsesfordeling og matkvalitet for hvert av distriktene, mens tabell 4 gir oversikt over avling og størrelsesfordeling for hver sort, landet sett under ett. Tabellene 5 - 12 viser det samme fordelt på de ulike distriktene. Tabell 13 og 14 viser sammenfattede tall for Mandel og småpotet. I tabellene 15 og 16 er det gjort en enkel beregning for å anslå totalt potetkvantum i Norge etter innhøsting i 2023. Denne beregningen er ikke eksakt, da det er benyttet fjorårets potetareal (som er det siste tilgjengelige), og prosentvis avling i forhold til tidligere år. Tallene i tabellen tar ikke hensyn til arealer som har gått tapt i flom og store nedbørsmengder.

I noen sorter og distrikter er det tatt ut få prøver, som igjen fører til at avlingsprognosene i disse områdene blir usikre. Denne usikkerheten utjevner seg ved prøvegravinger i samme sort hos samme produsent gjennom flere år.

Halvor Alm, Fagsjef potet, HOFF SA
Borghild Glorvigen, Fagkoordinator potet, Norsk Landbruksrådgiving

Tabell 1. Antall prøver fordelt på sorter og distrikter.

Sort	Tr.lag	Jæren	Solør/ Odal	Mjøso- omr.	Oslofjord -omr.	Romerike	M & R	Troms	Nord- land	Sum prøver
Nansen	2	1	3	2						8
Beate	2		4							6
Pimpernel	2		3		3					8
Asterix	5		7	7	10	3	3	2		37
Folva	3	1	5	1	1					11
Kerrs Pink		2		5						7
Fakse		3		2	2					7
Van Gogh								2		2
Mandel	2 ²			7 ¹				1	2	12
Celandine			2	1						3
Sum	16	7	24	24	16	3	3	5	2	101

¹Prøvene er tatt i Gudbrandsdalen (2), Østerdalen (5) og ²Oppdal (2).

Tabell 1 viser antall prøver som er tatt i forskjellige sorter i ulike distrikter. Det er tatt ut totalt 101 prøver. Det er tatt ut graveprøver i de matpotetsortene som er mest representative i de ulike distriktene.

Tabell 2. Tidsrom for uttak av graveprøvene.

Sort	Tr.lag	Jæren	Solør/ Odal	Mjøso- omr.	Oslofjord -omr.	Romerike	M og R	Troms	Nord- land
Nansen	28-29.8	28.8	29.8	31.8	30.8				
Beate	28.8		29-30.8						
Pimpernel	28-4.9		29-30.8		28-29.8				
Asterix	28-29.8		29.8	31.8	28-29.8	29.8	30.8	30.8	
Folva	28-29.8	28.8	29-30.8	31.8	29.8				
Kerrs Pink		28.8		31.8					
Fakse		28.8			28-29.8				
Van Gogh								30.8	
Mandel	24-28.8			24.8-4.9				30.8	27.08
Celandine			29.8	31.8					

Dato for prøvegravingene vises i tabell 2. Prøvegravingene er utført i samme ukenummer som tidligere, og kan direkte sammenlignes med prognosene fra foregående år.

Tabell 3. Avling, størrelse og kvalitet i de ulike distriktene. Middel for alle sorter (unntatt Mandel og småpotet).

Område	Tot. avl. kg/daa	< 40 mm %	40-50 mm %	50-60 mm %	> 60 mm %	Salgbart % ²
Trøndelag						
2002 - 2017	3 746	21	30	39	10	4,4
2018	3 669	24	29 ²	40 ²	7	4,6
2019	4 056	22	44	29	5	4,3
2020	3 754	18	46	30	6	89,7
2021	4 021	22	43	29	7	84,9
2022	3 878	15	45	34	6	92,2
2023	3 782	17	46	34	3	93,4
Jæren						
2002 - 2017	4 184	13	36	37	15	4,3
2018	5 046	10	30	39	21	4,7
2019	4 754	11	30	39	20	4,4
2020	4 477	9	33	40	18	-
2021	5 310	13	37	36	14	83,9
2022	5 336	9	36	39	16	94,1
2023	4 591	8	32	43	17	95,0
Solør-Odal						
2002 - 2017	3 329	22	47	27	4	4,2
2018	3 825	22	44	31	3	4,2
2019	3 884	31	41	21	2	4,0
2020	4 045	16	42	37	5	95,0
2021	3 984	16	42	37	4	87,4
2022	4 316	21	45	30	4	87,1
2023	4 187	16	47	33	4	88,5
Mjøsomr.						
2002 - 2017	3 747	10	30	41	19	3,8
2018	3 725	8	41	30	22	3,9
2019	3 582	25	51	20	4	4,0
2020	4 032	6	44	36	14	95,9
2021	3 958	12	24	52	12	87,1
2022	4 528	12	25	42	21	86,7
2023	3 895	12	32	44	12	94,7
Oslofjordomr						
2002 - 2017	4 144	18	51	28	4	4,1
2018	4 629	15	52	28 ³	4 ⁴	4,5
2019	4 208	18	55	23	4	4,6
2020	4 804	13	51	32	4	92,8
2021	3 852	18	55	26	1	91,3
2022	4 368	14	46	32	8	82,9
2023	3 992	17	54	25	4	87,9
Romerike						
2012 - 2017	3 873	21	47	28	4	4,2
2018	3 568	18	49	31	1	4,3
2019	3 534	38	46	16	0	4,0
2020	4 491	12	49	36	3	91,7
2021	4 080	17	43	37	3	93,0
2022	4 361	21	37	37	4	98,5
2023	4 361	22	38	36	4	72,7
Møre og Romsdal						
2018	4 685	11	47	37	5	4,5
2019	4 795	10	42	37	11	4,5
2020	3 622	11	39	44	7	97,0

2021	3 766	10	49	36	4	93,0
2022	3 265	10	38	45	6	90,1
2023	3 542	10	42	40	8	87,0
Troms ¹						
2006 - 2017	2 328	31	34	28	8	4,8
2018	1 910	29	52	19	0	4,8
2019	2 775	11	25	63	1	4,5
2020	2 369	28	44	27	1	96,5
2021	2 663	18	31	37	3	97,8
2022	2 595	17	59	23	1	98,5
2023	3 095	14	49	34	2	97,5

Kvalitetskontroll

Etter sortering av de fire delprøvene (fra hver graveprøve), tas det ut poteter fra salgbar størrelse. For matpotet blir kvalitetskontrollen utført på poteter i størrelsen 40-60 mm, for Mandel 25-120 g og for småpotet 25-40 mm. Kvalitetskontrollen blir utført på ca. 12-20 kg (4 prøver a 3-5 kg).

Potetene blir vurdert som:

1. % salgbar andel (klasse 1 potet).
2. % ikke salgbar andel. I de prøvene hvor den salgbare andelen er lavere enn 95% blir det notert årsaker til nedklassifisering av potetene (grønne poteter, misform, skurv, råte, vekstsprekke etc.)

I Trøndelag er avlingsnivået noe lavere sammenlignet med i fjor. Størrelsesfordelinga tyder på at det er noe mindre knollstørrelse i år. Den ytre matkvaliteten er høyere enn i fjor. De viktigste årsakene til utsortering er flatskurv, misform og vekstsprekke.

På Jæren er avlingsnivået betydelig lavere enn i fjor. Knollfordelinga viser at det kan forventes noe større knoller i år. Den ytre matkvaliteten er vurdert til å være meget god.

I Solør/Odal-distriktet ligger avlingsnivået høyt, men er noe under i fjoråret. Knollfordelinga viser at det er noe mindre små knoller. Den ytre matkvaliteten er høyere enn i fjor. Årsakene til utsortering er flere typer skurv, misform og vekstsprekke som de største feilene. I tillegg finnes det noen råtne knoller i en 1/3-del av prøvene.

I Mjøsområdet er avlingsnivået noe lavere enn på samme tidspunkt i fjor. Knollfordelinga viser at det er registrert noe færre store knoller enn i fjor. Den ytre matpotetkvaliteten blir vurdert som bedre enn i fjor. De viktigste årsakene til utsortering er flassing, misform og vekstsprekke. Det rapporteres også om blaute råter i 1/3-del av prøvene.

I Oslofjordområdet ligger avlingsnivået høyere enn i fjor. Størrelsesfordelinga viser at det er noe flere store knoller. Den ytre matkvaliteten er høyere enn i fjor. Feilene som vil gi utsortering er flere typer skurv, noe vekstsprekke og misform, samtidig som det er registrert en del tørråte i riset. Blaute råter er registrert i nesten 1/2-parten av prøvene.

På Romerike ligger avlingene på samme nivå som i 2022, noe som er godt over gjennomsnittet for de siste 10 årene. Knollfordelinga viser at det er jevnt fordelt med store og små knoller. Den ytre matkvaliteten er betydelig lavere enn i fjor. Feil som er observert er skurv og noen partier med blaute råter.

¹ Gulløye er sortert i fraksjonene (mm) <38, 38-42, 42-55 og >55. ² Skala1-5 tom. 2019, % salgbart fom. 2020.

³ Halvparten av prøvene er sortert på 40-45 og 45-60. ⁴ Halvparten av prøvene er sortert på 50-65 og >65.

I Møre og Romsdal er det høyere forventet avling i år sammenlignet med i fjor. Knollstørrelsen viser at det er jevnt fordelt med store og små knoller. Matkvaliteten vurderes som lavere enn i fjor. Vekstsprekk, grønne knoller og misform er feilene som drar ned kvaliteten.

I Troms er avlingsnivået betydelig høyere enn i fjor. Knollene er betydelig større enn i fjor. Den ytre matkvaliteten er meget god, men litt lavere enn i fjor.

Tabell 4. Avling, størrelsesfordeling og kvalitet for hver sort. Middell for alle distrikter.

Sort	Tot. avl. kg/daa	< 40 mm %	40-50 mm %	50-60 mm %	> 60 mm %	Salgbart % ²
Nansen						
2018	4 130	15	38	34	14	3,7
2019	4 224	19	44	30	7	4,5
2020	4 850	10	40	42	8	98,4
2021	4 739	17	38	38	7	91,6
2022	5 042	16	40	38	6	93,8
2023	5 256	12	36	43	9	95,4
Beate						
2002 - 2017	3 595	25	41	28	6	4,1
2018	3 563	33	34	31	3	4,1
2019	3 808	26	48	25	1	3,3
2020	3 764	20	46	31	3	85,9
2021	3 467	23	42	31	5	85,3
2022	3 932	16	42	35	7	81,7
2023	3 932	18	46	31	5	81,2
Pimpernel						
2002 - 2017	3 060	26	43	27	4	4,3
2018	3 614	24	47	26	3	4,4
2019	3 081	31	50	16	2	4,5
2020	3 584	17	53	28	2	93,8
2021	3 163	20	49	29	2	89,6
2022	3 344	19	45	29	7	90,4
2023	3 165	21	57	20	1	93,5
Asterix						
2002 - 2017	3 906	15	42	35	8	4,1
2018	3 908	15	49	30	6	4,1
2019	3 822	22	52	21	4	4,3
2020	4 170	13	48	33	5	94,0
2021	3 948	15	44	36	5	85,3
2022	3 907	16	45	33	6	87,8
2023	3 762	16	48	34	3	89,6
Folva						
2003 - 2017	4 210	12	35	39	15	4,0
2018	5 029	14	38	36	12	4,5
2019	4 268	17	47	29	7	4,1
2020	4 584	13	41	36	10	93,5
2021	4 630	13	37	41	9	85,5
2022	4 695	14	39	38	9	85,9
2023	4 518	13	45	38	5	91,0
Kerrs Pink						
2002 - 2017	3 229	14	34	38	15	4,0
2018	3 689	10	34	32	24	3,9
2019	3 697	10	42	32	17	4,0
2020	3 876	7	38	35	20	98,0
2021	3 539	12	25	45	17	81,0
2022	4 366	11	23	37	29	90,6
2023	3 329	12	30	37	20	95,3
Gulløye ¹						
2006 - 2017	2 198	29	30	31	10	4,8
2018	1 595	41	44	15	0	5,0
2019	2 735	12	15	71	2	4,5
2020	2 245	34	20	45	1	94,6

¹ Gulløye er sortert i fraksjonene (mm) <38, 38-42, 42-55 og >55mm. ² Skala1-5 tom. 2019, % salgbart fom. 2020.

2021	3 025	10	12	75	3	96,5
2022	-	-	-	-	-	-
2023	-	-	-	-	-	-
Fakse						
2010-2017	4 728	16	37	37	11	4,3
2018	4 896	11	33	39	17	3,9
2019	5 553	8	29	43	20	4,5
2020	4 532	9	35	40	16	94,3
2021	4 990	19	38	35	8	86,5
2022	5 022	13	30	37	20	82,9
2023	4 824	11	33	41	15	92,4
Van Gogh						
2010-2017	2 314	38	44	16	2	4,9
2018	2 225	20	58	22	0	4,5
2019	2 815	9	36	55	0	4,5
2020	2 493	23	65	12	0	98,4
2021	2 300	28	56	14	2	99,0
2022	2 450	9	62	29	1	98,5
2023	3 355	9	46	41	4	97,0

Tabell 4 viser “Landsoversikten” for alle sortene, unntatt Mandel og småpotet som presenteres i eget avsnitt.

Vi kan forvente lavere avling i nesten alle sortene sammenlignet med 2022. I sortene Nansen, Van Gogh og Beate kan vi forvente høyere eller lik avling som i fjor.

Den ytre matpotetkvaliteten er jevnt over lik eller bedre enn i fjor. Av kvalitetsfeil som er dominerende er det vekstrelaterte skader som ulike typer skurv (flatskurv, svartskurv eller vorteskurv), misform og vekstsprekke som dominerer. I tillegg observeres det mer blaute råter i enn tidligere år, spesielt på Østlandet. Bløtråte i graveprøvene gir økt usikkerhet i lagerkvaliteten.

I tabellene 5-14 er det vist detaljer for ulike sorter og distrikter.

TRØNDELAG

Tabell 5. Avling, størrelsesfordeling og kvalitet i Trøndelag.

Sort	Tot. avl. kg/daa	< 40 mm %	40-50 mm %	50-60 mm %	> 60 mm %	Salgbart % ²
Beate						
2002 - 2017	3 949	24	32	35	10	4,3
2018	2 481	57	13 ¹	27 ¹	3	4,0
2019	3 518	28	44	26	1	3,5
2020	3 123	29	59	11	2	83,3
2021	3 311	35	47	14	3	85,0
2022	3 397	19	45	32	3	82,5
2023	3 338	15	48	34	3	94,6
Pimpernel						
2002 - 2017	3 130	31	30	36	4	4,4
2018	2 796	58	19 ¹	23 ¹	0	5,0
2019	3 002	34	42	23	1	4,0
2020	2 965	17	55	25	2	86,0
2021	2 921	43	48	9	0	92,5
2022	2 886	16	59	25	0	92,5
2023	2 535	26	62	12	0	97,0
Asterix						
2004 - 2017	3 979	17	33	41	8	4,5
2018	3 809	16	38 ¹	43 ¹	3	4,1
2019	4 002	23	49	25	3	4,8
2020	3 390	18	51	30	1	92,6
2021	3 999	12	46	36	7	84,0
2022	3 667	18	50	29	3	95,0
2023	3 352	15	48	34	3	94,6
Folva						
2004 - 2017	4 344	15	18	51	16	4,3
2018	4 770	22	13 ¹	59 ¹	6	5,0
2019	4 611	18	43	34	6	4,0
2020	4 740	20	41	28	11	94,6
2021	4 564	19	43	28	10	80,0
2022	4 504	10	37	39	14	93,5
2023	4 348	11	35	47	7	93,0
Nansen						
2018	3 779	16	39	37	8	3,5
2019	5 255	14	37	37	12	5,0
2020	5 311	12	33	41	13	98,2
2021	4 836	31	39	28	3	88,5
2022	4 996	10	36	45	9	97,0
2023	5 698	15	39	44	2	97,0

¹ Halvparten av prøvene er sortert på 40-45 og 45-60.

² Skala 1-5 tom. 2019, % salgbart fom. 2020.

Tallene viser at vi i Trøndelag kan forvente høyere avling i Nansen, og noe lavere i de andre sortene sammenlignet med i fjor. Størrelsesfordelinga viser at knollene fordeler seg ganske jevnt utover i fraksjonene, omtrent likt som i fjor.

Den ytre matpotetkvaliteten er vurdert betydelig bedre i år i Beate og Pimpernel, og omtrent likt i de andre sortene sammenlignet med i fjor.

JÆREN

Tabell 6. Avling, størrelsesfordeling og kvalitet på Jæren.

Sort	Tot. avl. kg/daa	< 40 mm %	40-50 mm %	50-60 mm %	> 60 mm %	Salgbart % ¹
Folva						
2003 - 2017	4 353	11	36	38	15	4,2
2018	5 153	13	34	36	17	5,0
2019	3 865	14	32	35	19	4,0
2020	4 308	9	37	42	12	4,5
2021	5 915	11	38	37	14	94,2
2022	5 160	10	44	33	13	95,0
2023	4 260	12	44	38	6	95,0
Kerrs Pink						
2006 - 2017	3 592	15	35	35	16	4,2
2018	4 496	11	30	38	21	4,5
2019	4 330	12	31	40	17	4,5
2020	3 643	13	34	37	16	4,5
2021	4 210	12	32	37	19	81,6
2022	4 655	10	31	31	28	92,0
2023	3 495	11	30	43	16	95,0
Fakse						
2010-2017	4 742	16	35	37	13	4,4
2018	5 434	6	25	44	26	4,5
2019	5 630	8	28	41	22	4,7
2020	5 147	8	30	40	22	4,7
2021	5 640	14	40	35	11	78,6
2022	5 405	7	35	46	12	95,0
2023	4 992	6	28	45	21	95,0
Nansen						
2022	6 665	13	38	37	12	95,0
2023	5 910	5	35	45	15	95,0

¹ Skala1-5 tom. 2020, % salgbart fom. 2021.

Det ligger an til lavere avlinger i alle sortene det er tatt prøver av i denne sesongen. Men det var registrert høye avlinger begge de to foregående sesongene.

Knollfordelingen viser at vi kan forvente noe flere knoller i 50-60 mm fraksjonen, sammenlignet med i fjor.

Matpotetkvaliteten er vurdert høy i alle sorter i år, som i fjor.

SOLØR-ODAL

Tabell 7. Avling, størrelsesfordeling og kvalitet i Solør-Odal.

Sort	Tot. avl. kg/daa	< 40 mm %	40-50 mm %	50-60 mm %	> 60 mm %	Salgbart % ¹
Beate						
2002 – 2017	3 242	28	46	23	3	4,2
2018	4 104	26	40	32	2	4,1
2019	3 954	37	46	17	1	4,1
2020	4 085	17	42	39	3	87,3
2021	3 535	16	39	39	6	85,5
2022	4 199	15	40	37	9	81,3
2023	4 229	16	43	35	7	79,8
Pimpernel						
2002 - 2017	2 784	31	54	16	1	4,5
2018	3 280	24	42	29	5	5,0
2019	2 878	47	44	8	0	4,7
2020	2 984	22	54	22	2	99,0
2021	2 805	19	44	34	3	87,0
2022	3 385	30	51	18	1	96,7
2023	3 206	20	53	25	2	93,3
Folva						
2004 - 2017	3 864	14	43	35	8	4,0
2018	4 646	19	44	34	3	4,0
2019	4 576	22	47	28	3	4,0
2020	4 410	15	35	39	11	95,0
2021	4 258	14	38	44	5	79,2
2022	4 401	19	41	35	5	74,8
2023	4 543	15	50	32	3	88,6
Asterix						
2004 - 2017	3 535	18	49	29	4	4,1
2018	3 528	21	45	30	3	3,9
2019	3 614	37	46	17	11	4,1
2020	4 031	19	48	32	1	95,7
2021	4 284	18	47	32	3	93,1
2022	4 510	22	49	26	3	90,0
2023	3 876	18	50	31	1	88,9
Nansen						
2018	3 320	26	50	23	1	4,5
2019	4 609	30	48	21	1	4,5
2020	4 480	10	34	52	4	99,3
2021	4 604	13	41	39	6	90,7
2022	4 807	23	41	32	4	99,0
2023	5 345	10	33	47	10	94,3

¹ Skala1-5 tom. 2019, % salgbart fom. 2020.

I Solør-Odal kan det forventes høyere avling i Nansen og Folva, lik avling i Beate og lavere avling i Pimpernel og Asterix, sammenlignet med i fjor. Knollfordelinga viser at knollene er omtrent som i fjor.

Den ytre matkvaliteten vurderes som høyere i Folva og lavere i de andre sortene sammenlignet med i fjor. Feilene man finner er særlig skurv, misform og vekstsprek. Det knyttes usikkerhet til hvordan mengdene med blaut råte og funnene av tørråte i riset vil påvirke lagringskvaliteten på potetene utover i lagringsseasonen.

MJØSOMRÅDET

Tabell 8. Avling, størrelsesfordeling og kvalitet på Hedemarken og Oppland.

Sort	Tot. avl. kg/daa	< 40 mm %	40-50 mm %	50-60 mm %	> 60 mm %	Salgbart % ¹
Kerrs Pink						
2002 - 2017	3 224	11	31	41	17	3,8
2018	3 420	9	35	30	25	3,7
2019	3 444	8	47	28	17	3,8
2020	3 970	5	40	34	21	98,0
2021	3 270	12	22	49	17	80,8
2022	4 250	12	19	39	30	90,0
2023	3 262	13	31	35	22	95,4
Folva						
2003 - 2017	4 111	7	29	41	22	3,6
2018	5 142	9	55	17	19	4,5
2019	3 513	7	65	19	9	4,0
2020	4 109	8	50	34	8	92,9
2021	4 441	14	33	45	9	95,0
2022	5 221	9	25	49	16	97,5
2023	4 446	8	34	50	7	97,0
Asterix						
2004 - 2017	3 836	10	34	41	15	4,0
2018	3 432	7	44	31	17	3,9
2019	3 151	9	56	23	12	3,9
2020	4 038	6	43	37	13	94,5
2021	3 917	12	23	55	11	85,1
2022	4 487	10	27	44	20	80,9
2023	3 956	11	30	53	6	93,7
Nansen						
2018	4 545	4	27	38	31	4,5
2019	2 807	8	51	34	6	4,0
2020	4 494	6	46	35	13	98,4
2021	4 817	13	23	50	15	95,0
2022	4 743	21	31	42	6	98,0
2023	4 505	18	36	34	12	95,5

¹ Skala1-5 tom. 2019, % salgbart fom. 2020.

I Mjøsområdet kan vi forvente lavere avling i alle sorter sammenlignet med i fjor. Knollfordelinga viser at det er noe flere små knoller i år.

Den ytre matpotetkvaliteten er høyere i Asterix og Kerrs Pink enn i fjor. Feilene man finner er flassing, misform og vekstsprekk. Flassing er ganske utbredt i prøvene, og antyder at potetene ikke er modne på gravetidspunktet. Det er helt vanlig i dette området. Det er også observert blauråte i en del prøver, som gjør lagringskvaliteten usikker.

OSLOFJORDOMRÅDET

Tabell 9. Avling, størrelsesfordeling og kvalitet i Vestfold og Østfold.

Sort	Tot. avl. kg/daa	< 40 mm %	40-50 mm %	50-60 mm %	> 60 mm %	Salgbart % ²
Asterix						
2002 - 2017	4 074	17	52	28	3	4,1
2018	4 609	17	59	22 ¹	2 ¹	4,6
2019	4 264	19	59	20	2	4,6
2020	4 732	14	52	31	3	93,2
2021	3 716	16	58	25	1	90,3
2022	4 441	15	53	30	2	85,0
2023	3 825	17	62	21	1	88,8
Folva						
2004 - 2017	4 708	12	40	38	9	3,6
2018	6 000	5	29	53 ¹	13 ¹	4,0
2019	4 355	13	59	26	1	5,0
2020	6 643	9	53	32	7	85,0
2021	4 241	7	50	38	4	91,3
2022	5 319	8	57	34	1	94,4
2023	5 231	12	60	27	1	87,0
Pimpernel						
2012 - 2017	3 428	22	59	18	0	4,4
2018	4 018	17	54	27 ¹	1 ¹	4,8
2019	3 244	24	56	16	4	4,8
2020	4 327	14	52	32	2	93,9
2021	3 644	18	51	28	2	92,1
2022	3 543	12	35	39	15	84,6
2023	3 544	20	58	20	2	91,3
Fakse						
2014 - 2017	4 821	20	44	31	6	4,3
2018	4 358	17	43	33	7	3,3
2019	5 753	10	34	44	13	4,0
2020	4 520	12	35	42	11	91,5
2021	4 237	36	45	18	1	94,0
2022	4 900	18	23	24	34	65,5
2023	4 805	20	34	34	12	84,5
Nansen						
2018	6 432	9	34	40	17	5,0
2019	-	-	-	-	-	-
2020	5 753	13	58	29	0	96,0
2021	4 791	11	55	33	0	94,0
2022	4 777	11	49	37	3	80,0
2023	-	-	-	-	-	-

¹ Halvparten av prøvene er sortert på 50-65 og >65.

² Skala1-5 tom. 2019, % salgbart fom. 2020.

Det er kun tatt én prøve i Folva.

Sammenlignet med i fjor kan det forventes lavere avlinger, spesielt i Asterix enn i fjor. Knollfordelinga viser at det kan forventes noe mer små knoller i år.

Den ytre matkvaliteten er vurdert som bedre i år sammenlignet med i fjor, unntatt i den ene prøva med Folva. Feilene som drar ned er mange typer skurv, vekstsprekk og misform, samtidig som det rapporteres om endel prøver med blaut råte. Også i dette distriktet vil det knyttes usikkerhet med lagringskvaliteten utover i lagringssesongen.

ROMERIKE

Tabell 10. Avling, størrelsesfordeling og kvalitet på Romerike.

Sort	Tot. avl. kg/daa	< 40 mm %	40-50 mm %	50-60 mm %	> 60 mm %	Salgbart % ¹
Asterix						
2012 – 2017	3 873	21	47	28	4	4,2
2018	3 568	18	49	31	1	4,3
2019	3 534	38	46	16	0	4,0
2020	4 491	12	49	36	3	91,7
2021	4 080	17	43	37	3	93,0
2022	4 361	21	37	37	4	72,7
2023	4 361	22	38	36	4	72,7

¹ Skala1-5 tom. 2019, % salgbart fom. 2020.

På Romerike ser det ut til å bli like høy avling i år sammenlignet med i fjor. Knollfordelinga viser at den er omtrent som i fjor.

Den ytre matkvaliteten er vurdert som like lav som i fjor. Skurv og blaute råter er årsakene til utsortering.

MØRE OG ROMSDAL

Tabell 11. Avling, størrelsesfordeling og kvalitet i Møre og Romsdal.

Sort	Tot. avl. kg/daa	< 40 mm %	40-50 mm %	50-60 mm %	> 60 mm %	Salgbart % ¹
Asterix						
2018	4 685	11	47	37	5	4,5
2019	4 795	10	42	37	11	4,5
2020	3 622	11	39	44	7	97,0
2021	3 766	10	49	36	4	93,0
2022	3 265	10	38	45	6	90,1
2023	3 542	10	42	40	8	87,0

¹ Skala1-5 tom. 2019, % salgbart fom. 2020.

I år kan det forventes høyere avling i dette området sammenlignet med i fjor. Knollfordelinga viser at det er noe mer knoller i fraksjonen 40-50 mm enn i fjor og færre knoller i 50-60 mm.

Den ytre matkvaliteten er vurdert lavere enn i fjor. Vekstsprekk, grønne knoller og misform er feilene som drar ned.

NORDLAND og TROMS

Tabell 12. Avling, størrelsesfordeling og kvalitet i Troms.

Sort	Tot. avl. kg/daa	< 40 mm %	40-50 mm %	50-60 mm %	> 60 mm %	Salgbart % ²
Gulløye ¹						
2006 - 2017	2 198	29	30	31	10	4,8
2018	1 595	41	44	15	0	5,0
2019	2 735	12	15	71	2	4,5
2020	2 245	34	20	45	1	94,6
2021	3 025	10	12	75	3	96,5
2022	-	-	-	-	-	-
2023	-	-	-	-	-	-
Van Gogh						
2010 - 2017	2 314	38	44	17	2	4,9
2018	2 225	20	58	22	0	4,5
2019	2 815	9	36	55	0	4,5
2020	2 493	23	65	12	0	98,4
2021	2 300	28	56	14	2	99,0
2022	2 450	9	62	29	1	98,5
2023	3 355	9	46	41	4	97,0
Asterix						
2022	2 740	24	56	18	2	98,5
2023	2 835	19	52	28	1	98,0

¹ Gulløye er sortert i fraksjonene (mm) <38, 38-42, 42-55 og >55mm.

² Skala1-5 tom. 2019, % salgbart fom. 2020.

I Troms er avlingsnivået betydelig høyere i Van Gogh i år sammenlignet med i fjor. I Asterix kan det også forventes høyere avling. Andelen knoller i 50-60 mm fraksjonen er betydelig større i år.

Den ytre matkvaliteten er som alltid meget god, og det vurderes som at veldig liten andel utsortering trengs på grunn av noe flatskurv.

Mandel

Tabell 13. Avling, størrelsesfordeling og kvalitet i Mandel.

Sort	Tot. avl. kg/daa	< 25 g %	25-75 g %	75-120 g %	> 120 g %	Salgbart % ¹
Mandel						
2016	2 843	8	55	28	9	4,3
2017	2 470	14	64	20	2	4,5
2018	2 746	14	63	20	3	4,1
2019	2 855	20	65	13	3	3,9
2020	2 455	15	59	23	4	93,7
2021	2 995	9	65	21	5	83,0
2022	2 885	13	63	20	5	80,8
2023	2 815	14	59	23	5	94,9

Merk sorteringsgrensene.

¹ Skala1-5 tom. 2019, % salgbart fom. 2020.

Det er tatt én prøve i Troms, to prøver i Nordland, tre i Nord-Østerdal, to i Sør-Østerdal, to i Gudbrandsdalen og to på Oppdal.

Totalavlinga i år er omtrent som i fjor. Knollfordelinga viser at vi kan forvente noe høyere andel knoller i 75-120 g enn i fjor.

Matkvaliteten er betydelig høyere i år enn i fjor. Det kan forventes at det ikke behøver å sorteres ut så mye knoller i år.

Imidlertid rapporteres det om at det er en nokså stor andel av arealet er blitt tatt av flom, som vil redusere tilgangen på Mandel i år.

Småpotet

Tabell 14. Avling, størrelsesfordeling og kvalitet i Småpotet.

Sort	Tot. avl. kg/daa	< 25 mm %	25-40 mm %	40-50 mm %	> 50 mm %	Salgbart %
2023	3 257	12	75	13	1	90,3

Merk sorteringsgrensene.

Nytt å år et at det er gravd 3 prøver i poteter som er tiltenkt småpotet. Totalavling kan synes høy, men det blir enklere å sammenligne dette når vi får flere år og sammenligne med.

I de tre partiene som er prøvegravd i år er det en stor andel knoller i salgbar størrelse.

Den ytre matkvaliteten er god.

AVLINGSPROGNOSE, TOTALT POTETKVANTUM

Tabell 15. Forventet mengde poteter i fylker og totalt. Totalt for alle sorter unntatt Mandel og småpotet.

Område	Avling pr daa > 40 mm	Areal, daa ¹	Kvantum, 1000 t
Trøndelag			
2002 - 2017	2 964	-	42,6
2018	2 772	12 249	33,9
2019	3 152	14 585 ²	46,0
2020	3 069	13 890 ²	42,6
2021	3 147	13 739	43,2
2022	3 289	13 790	45,4
2023	3 139	13 487	42,3
Jæren			
2002 - 2017	3 663	-	32,0
2018	4 539	6 581	29,9
2019	4 254	5 526	23,5
2020	4 069	5 668	23,1
2021	4 636	5 602	26,0
2022	4 846	6 042	29,3
2023	4 224	6 454	27,3
Hedmark			
2002 - 2017	2 915	-	141,8
2018	3 119	47 472	148,1
2019	2 683	47 656	127,9
2020	3 493	48 910	170,8
Oppland			
2002 - 2017	3 164	-	40,8
2018	3 473	9 442	32,8
2019	3 477	8 775	30,5
2020	3 940	9 178	36,2
Innlandet			
2021	3 410	56 935	194,1
2022	3 663	56 284	206,2
2023	3 500	59 958	209,9
Oslofjordomr.			
2002 - 2017	3 415	-	76,5
2018	3 914	18 617	72,9
2019	3 456	19 059	65,9
2020	4 172	19 009	79,3
Akershus/Oslo			
2012-2017	3 079	-	18,8
2018	2 910	5 554	16,2
2019	2 205	5 923	13,1
2020	3 938	5 189	20,4
Oslo/Viken/Vestfold/Telemark			
2021	3 193	28 068	89,6
2022	3 760	27 995	105,3
2023	3 333	28 524	95,1
Møre og Romsdal			
2018	4 177	1 848	7,7
2019	4 308	1 856	8,0
2020	3 215	1 920	6,2
2021	3 373	1 788	6,0

2022	2 923	1 807	5,3
2023	3 188	1 784	5,7
Troms og Finnmark			
2006-2017	1 681	-	5,6
2018	1 360	2 810	3,8
2019	2 475	2 660	6,6
2020	1 701	2 596	4,4
2021	2 190	2 531	5,5
2022	2 158	2 560	5,5
2023	2 662	2 719	7,2
Sum			
2002	3 061	<u>118 400</u> av totalt 151 200	362,4
2003	2 632	<u>118 200</u> av totalt 150 900	311,1
2004	3 484	<u>112 700</u> av totalt 143 600	392,6
2005	2 994	<u>110 800</u> av totalt 140 700	331,7
2006	3 127	<u>110 895</u> av totalt 136 446	346,7
2007	3 056	<u>112 943</u> av totalt 137 871	345,2
2008	3 353	<u>117 567</u> av totalt 143 175	394,2
2009	2 575	<u>117 645</u> av totalt 143 325	302,9
2010	2 902	<u>113 101</u> av totalt 137 650	328,2
2011	3 384	<u>108 622</u> av totalt 132 124	367,6
2012	2 940	<u>112 188</u> av totalt 128 923	329,8
2013	2 819	<u>110 486</u> av totalt 126 581	311,5
2014	3 438	<u>110 268</u> av totalt 126 071	379,1
2015	2 515	<u>108 342</u> av totalt 123 217	272,5
2016	3 723	<u>103 657</u> av totalt 118 238	385,9
2017	3 030	<u>105 367</u> av totalt 119 724	319,3
2018	3 306	<u>104 573</u> av totalt 116 546	345,7
2019	3 111	<u>106 040</u> av totalt 116 139	329,9
2020	3 571	<u>106 360</u> av totalt 116 850	379,8
2021	3 358	<u>108 663</u> av totalt 114 297	364,9
2022	3 626	<u>108 478</u> av totalt 114 333	393,3
2023	3 397	<u>112 926</u> av totalt 118 989	383,6

¹ Arealet er hentet fra SSB – produksjonstilskudd det foregående år.

² Sør- og Nord-Trøndelag samlet

Tabell 15 gir en pekepinn på hvor stort totalt kvantum poteter som er til rådighet i disse distriktene. På grunn av mangel på tilgjengelige arealoppgaver er fjorårets arealer (2022) benyttet. Beregningene forutsetter derfor et stabilt potetareal fra ett år til neste. Dermed kan de utregnede prognosetallene være usikre.

Totalt potetareal i 2022 var 118 989 daa, og dette var en oppgang på hele 4.650 daa sammenlignet med 2021. Det er i 2023 tatt prøver i områder som utgjør 112 926 daa av disse, og her forventer vi et salgbart (> 40 mm) potetkvantum på 384 tusen tonn.

Tabell 16. Forventet mengde, prosentvis sammenligning fra foregående år og fra gjennomsnittet av årene 2002-2022. Totalt for alle distrikter og sorter unntatt Mandel og småpotet.

År	Kvantum, 1000 t	% fra foregående år	% fra gjennomsnitt
2002	362,4	-	-
2003	311,1	- 14,2	-
2004	392,6	+ 26,2	+16,6
2005	331,7	- 15,5	- 6,6
2006	346,7	+ 4,5	- 0,8
2007	345,2	- 0,4	- 1,1
2008	394,2	+ 14,2	+13,2
2009	302,9	- 23,2	- 14,6
2010	328,2	+ 8,4	- 5,8
2011	367,6	+ 12,0	+ 6,2
2012	329,8	- 11,5	- 5,3
2013	311,5	- 5,5	- 10,1
2014	379,1	+ 21,7	+ 10,3
2015	272,5	- 28,1	- 21,3
2016	385,9	+ 41,6	+ 20,1
2017	319,3	- 17,3	- 7,2
2018	345,7	+ 8,3	+ 0,9
2019	329,9	- 4,6	- 3,7
2020	379,8	+ 15,1	+ 11,0
2021	364,9	- 3,9	+ 6,1
2022	393,3	+ 7,8	+ 14,0
2023	383,6	- 2,5	+ 10,4

Ut fra avlingsprognosa i tabellen over forventer vi 2,5 % lavere avling i år sammenlignet med i fjor.

Sammenlignet med gjennomsnittet for 2002-2022 forventer vi 10 % høyere avlingsmengde denne sesongen.

Alt ovenstående forutsetter at det er satt omtrent likt areal i 2023 som det ble i 2022.

Dersom vi gjør en forutsetning om at Hans og regnværet på Østlandet har gjort at 3000 daa ikke blir høstet, fører dette til en forventet totalavling på 373 tusen tonn. Dermed kan det forventes 5 % mindre avling i år sammenlignet med i fjor.